

Koprivnica — organizacija prostora

Uvodne napomene

Odjel za povijest umjetnosti Centra za povijesne znanosti započeo je ljeti 1982. godine intenzivan rad na proučavanju i dokumentacijskoj obradi povijesnog razvoja užeg prostora grada Koprivnice u okviru programa izrazito prioritetnog istraživanja »Umjetnička topografija spomenika u Hrvatskoj — izrada konkretnog modela« (koordinator prof. dr. Milan Prelog).

Sam prostor grada Koprivnice već su i ranije obrađivali povjesničari, etnolozi, arheolozi i povjesničari umjetnosti, a posebno su značajna istraživanja stručnjaka iz Muzeja grada Koprivnice, počevši od dr. L. Brozovića nadalje. Konzervatori su pak u posljednje vrijeme bili zaokupljeni čuvanjem povijesnog integriteta prostora Koprivnice, osobito zbog naglog širenja i rasta grada. Prikazi dr. Anđele Horvat i ostalih stručnjaka Republičkog i Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu, vezani uz tu problematiku, nezaobilazni su prilozi proučavanju spomeničke baštine Koprivnice.

Osim apsolviranja svega što je dosad istraženo i proučavanja arhivske građe, što je predstavljalo polazište za dalja istraživanja, ekipa istraživača i ostalih stalnih i vanjskih suradnika Odjela započela je sistematsku izradu dokumentacije pojedinih spomenika i urbane jezgre u cjelini. U tu svrhu arhitektonski su snimljeni, dokumentarno obrađeni i opisani svi značajniji profani i sakralni spomenici javne i stambene namjene; izvršeno je fotografiranje većih gradskih poteza i vizura ulica i trgova, pojedinačnih arhitektonskih objekata, kao i sitnih umjetničkih predmeta. U radu na inventarizaciji i dokumentarnoj arhitektonskoj, fotografskoj i znanstvenoj obradi sudjelovali su povjesničari umjetnosti i istraživači: dr. Marija Planić-Lončarić (voditelj), dr. Ivy Lentić-Kugli, mr. Miljenka Fischer; arhitekti: Marija Stepinac, mr. Davorin Stepinac, Ivan Tenšek i dr.; te fotografi: Krešimir Tadić, Miljenko Radošević i Vjekoslav Urukalović.

Posebno su obrađeni i opisani »pokretni spomenici kulture u Koprivnici s inventarom predmeta« (dr. I. Lentić-Kugli), čime je utvrđeno današnje stanje pokretnog spomeničkog inventara reprezentativnih spomenika arhitekture i privatnih zbirki izvan fundusa Muzeja grada Koprivnice.

Istovremeno su izradene studije koje zasebno obrađuju osnovne aspekte povijesnog razvoja prostora grada Koprivnice, i to: »Osnovne socijalno-ekonomske determinante historijskog

razvitka grada« (dr. Igor Karaman), »Značenje geografskog položaja Koprivnice« (dr. Dragutin Feletar), »Značenje fortifikacijskog sistema u povijesnom razvoju grada« (mr. Milan Kruhek), »Organizacija prostora grada Koprivnice od 19. stoljeća« (dr. Marija Planić-Lončarić) i »Razvoj organizacije prostora Koprivnice od 18. stoljeća do danas« (mr. Miljenka Fischer). Sve te studije, zajedno s inventarom i dokumentacijom spomenika, s jedne su strane sastavni dio buduće monografije prostornog razvoja Koprivnice, dok s druge strane sačinjavaju znanstvenu, faktografsku i dokumentarnu osnovu za izradu umjetničke topografije spomenika toga grada. Na primjeru grada Koprivnice na taj će se način i praktično ispitati primjenljivost predloženog modela, uzorka, koji bi trebao poslužiti kao jedinstveni model za sistematsku izradu topografije umjetničkih spomenika u čitavoj Hrvatskoj.

Usljed općenite tendencije privrednog razvoja i porasta stanovništva, u novije vrijeme dolazi do prostorne ekspanzije naših gradova i do uključivanja novih sadržaja gradskog života i njegovih potreba u postojeće stare urbane strukture. U takvoj nagloj urbanizaciji, čak i kad se radi o planiranoj izgradnji, nerijetko dolazi do negiranja čitavih povijesnih slojeva grada i do neodgovarajućeg uklapanja u spomeničko nasljeđe. Upravo taj moment jedan je od glavnih imperativa ovog našeg dinamičnog vremena za što hitnijom sistematskom znanstvenom i dokumentarnom obradom spomeničke baštine unutar gradskih cjelina i širih prostornih regija. Funkcija umjetničke topografije spomenika, s čijom smo izradom najmanje u polustoljetnom zakašnjenju u odnosu na ostale kulturne sredine Evrope, pored svog primarnog zadatka — čuvanja i zaštite, ima danas i važan udio u prostornom planiranju, u izradi suvremenih prostornih, regionalnih i urbanističkih planova. Topografska karta spomenika s njihovim povijesnoumjetničkim i ambijentalnim vrednovanjem trebala bi pružiti mogućnost primjerenijeg odnosa prema spomeničkim vrijednostima naslijeđenih urbanih jezgri i pojedinačnih spomenika i dovesti do uspostavljanja one sretne ravnoteže »starog« i »novog« koja gradovima u kojima je ta ravnoteža postignuta daje posebno određenje »više« kvalitete.

S obzirom na izrazitu aktualnost problematike, u naredna dva priloga objavljujemo studije koje obrađuju povijesni razvoj organizacije prostora Koprivnice od najstarijih tragova materijalne kulture i pojave naselja do današnje prostorne strukture grada, ne čekajući cjelovitu monografiju grada Koprivnice, koja bi uskoro trebala biti objelodanjena.

Redakcija